

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ULAM TEMELLİ SÖZCÜK ÖĞRETİMİNİN BAŞARIYA ETKİSİ

Talat AYTAN (*)
Ahmet BAŞAL (**)

Öz

Kelime dağarcığının geniş olması yabancı dil öğreniminde hedef dile hâkimiyet açısından önemlidir. Yabancı dilde kelime öğretiminde farklı yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde son zamanlarda bilimsel araştırmalar yoğunlaşmasına rağmen, bu alanda hâlâ ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Bu eksikliklerden biri kelime öğretimi üzerine yapılan ampirik çalışmaların azlığıdır. 2014-2015 eğitim-öğretim yılında İstanbul'daki bir Türkçe öğretim merkezinde A1 düzeyinde öğrenim görmekte olan 39 öğrenci üzerinde beş hafta boyunca yürütülen bu çalışmada, ulam temelli sözcük öğretimi uygulamalarının başarıya etkisini ortaya koymak amaçlanmıştır. Öntest-sonteste dayalı kontrol gruplu araştırma desenin benimsendiği çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen kelime testi uygun örneklem yoluyla belirlenmiş deney (n=18) ve kontrol (n=21) grubundaki öğrencilere öntest ve sontest olarak uygulanmıştır. Son test sonuçlarının deney grubundaki katılımcıların lehine anlamlı bir fark göstermesi, ulam temelli kelime öğretiminin klasik yöntemlere oranla daha başarılı olduğunu göstermektedir. Çalışmada ayrıca yabancılar Türkçe öğretiminde ulam temelli kelime öğretimine dair önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sözcük Bilgisi, Sözcük Öğretimi, Yabancılara Türkçe Öğretimi, Ulam, Ulam Temelli Kelime Öğretimi.

Effects of Category-based Vocabulary Teaching on Achievement in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract

Large vocabulary knowledge is important in terms of competency in a foreign language. Various methods and techniques are used in foreign language teaching. Despite the proliferation of studies on teaching Turkish as a foreign language in recent years, there are still serious shortcomings in this area. One of them is the inadequacy of empirical studies on vocabulary teaching. The current 5-week-long study conducted in 2014-2015 academic year on 39 students who received Turkish language education at A1 level in a Turkish language center in İstanbul, Turkey, aimed to investigate the effects of

*) Yrd. Doç. YTÜ Davutpaşa Kampüsü Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, (e-posta: talataytan@gmail.com)

**) Yrd. Doç. Dr., YTÜ Davutpaşa Kampüsü Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngiliz Dili Eğitimi Ana Bilim Dalı, (e-posta: ahmetbasal@gmail.com).

category-based vocabulary teaching on achievement. Quasi-experimental research design with pretest and posttest was employed in this study and achievement test developed by the researchers was applied as a pre and posttest to experimental (n=18) and control group (n=21) determined with convenience sampling. Based on the results of the posttest, indicating significantly better scores in favor of the experimental group, it was concluded that category-based vocabulary teaching is better than the traditional one. The study also provides recommendations towards the use of category-based vocabulary teaching in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Teaching Category-based Vocabulary Teaching, Turkish as a Foreign Language, Category, Vocabulary Teaching.

Giriş

Yabancı dil öğretiminde anlama ve anlatma imkânlarının gelişimi açısından kelime dağarcığının zenginleştirilmesi gerektiği üzerinde ittifak edilmektedir. Sözcük “Bir veya birden çok ses öbeğinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir duygu veya düşünceyi yansıtan soyut yahut da somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi” (Korkmaz, 1992:100) olarak tanımlanmaktadır. Saussure (2001) dili göstergelerden oluşan bir dizge olarak tanımlamış, dil göstergeleri olan kelimelerin işitimsel bir imge olan gösteren ile zihinsel bir imge olan bir gösterilenden oluştuğunu öne sürmüştür. Metin ya da konuşmayı oluşturan kelimelerin anlamlarının bilinmesi anlamayı garanti etmese de bireyin sahip olduğu kelime dağarcığı anlam gücünün keskinleştirilmesi için elzemdir (Çeçen, 2002). Bu bağlamda “öğrencilerin kelime bilgisi, onların, müfredatın tüm alanlarında başarısını etkiler çünkü kelimeler içerikle iletişim için gereklidir” (Yopp vd., 2009: 15) ve kelime “anlama ve anlatma becerilerinin gerçekleştiricisi; sorun çözme, eleştirme, ürün ortaya koyma, öğrenme ve öğretme gibi üst zihinsel becerilerin üreticisidir” (Güney & Aytan, 2014: 618). Bu yönleriyle kelime bilgisi, sağlıklı iletişimi sağlamak ve iletişim kazarlarına engel olmak gibi önemli rollere sahiptir ve yabancı dil öğretiminin vazgeçilmez entegre bir parçasıdır.

Güneş (2013) dil öğretiminde geçmişten günümüze farklı yaklaşımların kullanıldığını dile getirmektedir. Bunların arasında dili bir kurallar sistemi olarak algılayan dil bilgisi yaklaşımı, kelime odaklı öğretim yöntemini benimseyen kelime yaklaşımı, dilin günlük yaşamdaki tasarruflarını esas alan iletişimsel yaklaşım, Chomsky’nin insan beynindeki dil edinim düzeneği üzerinden kuramsal çerçevesini oluşturduğu bilişsel yaklaşım ve teorik temelleri Piaget, Vygotsky ve Bruner’e ait olan, dil öğretimini zihinsel yapılandırma ve sosyal çevre dolayımında ele alan yapılandırmacı yaklaşım zikredilebilir.

Ana dil öğretimi ile yabancı dil öğretiminin doğasının farklı olduğunu ancak her iki öğretim faaliyetinde de müşterek uygulamaların olabileceğini belirtmekte fayda vardır. Özbay ve Melanlıoğlu (2008) ampirik olmayan çalışmalarında, alan yazındaki incelemelerinden hareketle kelime öğretimi için 27 adet etkinlik sıralamıştır (ör: görsellerden

yararlanma, öğretilecek kelimenin anlamını jest ve mimiklerle açıklama, gözlem ve yaşantılara yer verecek durumlar oluşturma, ayrı ayrı verilmiş kelimelerden birleşik kelime oluşturma, kelime bilmecelerinden yararlanma).

Öte yandan yabancı dil öğretiminde anlatma, gösteri, soru-cevap, oyunlaştırma, benzetim, bireysel öğretim teknikleri, web tabanlı öğretim-elektronik öğrenme (e-öğrenme) teknikleri kullanılmaktadır. Sınıf içi uygulamalarda ve yabancı dil öğretmeyi hedefleyen kitaplarda, eşleştirmeler (kelime-resim, eş ve zıt anlamlı kelimeleri eşleştirme, anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde birbirleriyle eşleştirme), boşluk doldurma, sınıflandırma, verilen kelimelerle cümle yazma, bulmaca, tombala, tabu, adam asmaca, hece eşleştirme, kelime ekleyerek daha uzun cümle oluşturma, harfleri karışık olarak verilmiş kelimeleri bulma, akrabalık ilişkilerinin soy ağacı ile gösterimi, kelime türetme, biten sesle başlama, rol yapma, drama ve kısa filmlerle kelime öğretimi gibi uygulamalar yapılmaktadır.

Ulam sözcüğü aralarında herhangi bir şekilde ilgi ve benzerlik bulunan nesne, kavram ya da olgu biçiminde tanımlanabilir. Ulam temelli öğrenmede öğrenilen her yeni kavram öğrenilecek diğer kavramları da içine alan bir üst kavramı tetiklemekte ve üst kavram altındaki yakın kavramlar birbirleriyle etkileşmektedir (Apaydın, 2007). Apaydın bu durumu “meyve ulamında yer alan her kavramın etkinleştiği ortak alanlar mevcuttur” şeklinde örneklendirmiştir (s.85). Metinsellik ölçütlerinden biri olan sözcüksel bağdaşıklık içerisindeki üst terim- alt anlam ilişkisini de bir tür ulamsal bağıntılaşma olarak örnekleme mümkündür.

Alan Yazın Taraması

Türkiye’de İngilizce öğretiminin köklü bir geçmişi olduğu için İngilizcenin yabancı dil olarak öğretilmesine ilişkin çalışmalar daha fazladır. İngilizce öğretiminde Şenergüç (2007), Atay (2007), Gülsoy (2013) “oyun”; Tokaç (2005), “bilgisayar destekli”, Ergül (2014) “Corpus”, Karakoç (2012) “küçük çocuk şarkıları”, Demircioğlu (2008) “drama”, Özdoğru (2008), Yalçın (2009) “fıkra”, Gedikoğlu (2009) “özgün gazete metinleri”, Harmankaya (2009) “halk hikâyeleri”, İnal (2010) “hikâye tabanlı”, Yıldız (2012) “kavram haritaları”, Yıldız (2008) “kısa hikâyeler”, Pınar (2010) “Lexical Approach”, Bozdoğan (2013) “mesleki metinler”, Bozdoğan (2013) “multimedia”, Güleç (2012) “Nöro-Linguistik Programlama (NLP) teknikleriyle hikâye anlatımı”, Gülten (2012) “NLP + Şarkıların Uyarlanması”, Doğan (2009), Güçlü (2010) “otantik videolar”, Hazar (2007) “resimler”, Bekova (2014) “youtube’tan şarkılar” yoluyla kelime öğretimi çalışmaları uygulamıştır. Yabancılar Türkçe öğretiminde ise Dervişoğulları (2008) “oyun ve aktif öğrenme etkinlikleri”, Kara (2010) “oyun”, Ilgar (2013) “e-öğrenme”, Dinçer (2014) “facebook” ile sözcük öğretimi çalışmalarını uygulamıştır.

Arslan ve Adem (2010), yabancılar Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçlar başlığı altında video filmi, televizyon, bilgisayar, DVD-VCD oynatıcısı, projeksiyon cihazı ve multimedya ile diğer işitsel araçların (MP3); görsel araçlar başlığı altında ise ders kitapları, resimler ve flaş kartlar, posterler ve yazı tahtalarının kullanımını önermektedir.

Gürsoy ve Arslan (2011), eğitsel oyunların, iletişim oyunlarının, gramer oyunlarının, telaffuz oyunlarının ve geleneksel Türk oyunlarının etkili olacağını öne sürmektedir. Arslan ve Gürdal (2012), tahtaya şekil, kroki ve resim çizerek, flaş kartlarla, posterle, etkileşimli CD'lerle, video görüntüleriyle ve sözlükle kelime öğretimi çalışmalarını tavsiye etmektedir.

Bilkan (2006) ve Uçgun (2006), yabancılara Türkçe öğretiminde sözcük dağılımını geliştirme noktasında çoklu zekâ kuramına göre zekâ alanına duyarlı etkinliklerin; Şentürk ve Şentürk (2012), Uluslararası Bükreş Lisesinde 27 öğrenci üzerinde yürüttükleri araştırmada işbirlikli öğrenme metodlarının yabancılara Türkçe kelime öğretiminde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Maden ve Dincel (2015) Giresun TÖMER hazırlık sınıflarında öğrenim gören 41 öğrenci üzerinde yürüttüğü çalışmada, günlük yaşamdaki informal öğrenmelerin okul türü öğrenmelere oranla yabancılara sözcük öğretiminde daha etkili olduğunu saptamıştır. Demirel (2013), Dokuz Eylül Üniversitesi Dil Eğitimi ve Araştırmaları Merkezinde 21 öğrenci üzerinde yürüttüğü çalışmada kelime öğretiminde öğrenmelerin kalıcılığı açısından bir konu etrafında dönen kelimelerin daha kolay hatırlanabildiğini ortaya koymuştur. Gülcü (2015), İstanbul Üniversitesi Dil Merkezinde deney grubundaki 24 öğrenci üzerinde yürüttüğü çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde mobil destekli öğretimin geleneksel öğretimden daha etkili olduğunu tespit etmiştir. Apaydın (2007), Ankara Üniversitesi TÖMER Türkçe ve Yabancı Diller Araştırma ve Uygulama Merkezi Temel 1 kurunda öğrenim gören 46 katılımcı üzerinde yürüttüğü çalışmada, aynı ulam içinde yer alan kavramların bir arada sunulması esasına dayalı sözcük öğretiminin daha etkili olduğunu ortaya koymuştur. Kategorik kelime öğretimi şeklinde de adlandırabileceğimiz ulam temelli kelime öğretim yaklaşımında, benzer kategorik özelliklere sahip kelimelerin üst bir kelime seçilerek aynı kategori altında gruplandırılması esastır. Bu tür bir yaklaşım, alt kelime (hyponym) ya da leksikal alanla (Thornsbury, 2002) ile ilişkilendirilebilir. Örneğin “araç kelimesini ulaşım formu, muhasebeciyi bir çeşit meslek, Orka'yı bir tür balina ve sonuçta memeli olarak sınıflandırmak, kelime bilgisini inşa etmenin önemli bir parçasıdır” (Hiebert & Kamil, 2005).

Schmitt (2000: 158)'e göre “kelime edinimi aşamalı bir süreçtir ve öğretmenler sadece yeni kelimeleri tanıtmaya değil, aynı zamanda öğrenenlerin daha önce sunulan kelimelerle ilgili bilgisini artırmaya odaklanmalıdır”. Bu noktada, ulam temelli kelime öğretiminin, üst kelime ve alt kelimeler arasında bağlantılar kurularak, öğrencilerin eski ve yeni öğrendikleri kelimeler arasında kuvvetli bir ilişki kurmalarına yardımcı olacağı da düşünülmektedir. Ulam temelli kelime öğretimi söz konusu olduğunda, özellikle yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında alan yazındaki çalışmaların sayısı oldukça yetersizdir ve kelime öğretim yaklaşımı olarak ulam-temelli bir düzlemde hazırlanan ders kitaplarının yazarların bilgisi dâhilinde var olmadığı saptanmıştır. Bu çalışmanın amacı da Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler açısından ulam temelli sözcük öğretiminin etkisini farklı bir popülasyonda ortaya koyarak, ulam temelli sözcük öğretiminin alan yazında daha yaygın bir şekilde kullanılan bir sözcük öğretim metodu olarak yerini almasına katkıda bulunmaktır.

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışmada öntest-sontest kontrol gruplu model kullanılmıştır. “Öntest-sontest kontrol gruplu modelde yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır” (Karasar, 2009: 97). Ulam temelli sözcük öğretiminin başarıya etkisini ortaya koyabilmek için araştırmacılar tarafından 75 sorudan oluşan bir test geliştirilmiştir. Test içeriği, iki yabancılar Türkçe öğretimi alan uzmanının görüşü doğrultusunda 50 soru ile sınırlandırılarak maddelerin kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Başarı testinin güvenilirliği pilot bir çalışmada sınanmış ve Cronbach Alfa değeri 0,88 olarak tespit edilmiştir. İstanbul’daki bir Türkçe öğretim merkezinde 2014-2015 eğitim- öğretim yılında A1 düzeyinde öğrenim gören iki şubeye öntest uygulanmıştır. Öntest sonucunda şubeler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Bu itibarla deney ve kontrol gruplarının birbirine denk olduğu varsayılmıştır. Şubelerden biri deney diğeri ise kontrol grubu olarak adlandırılmıştır. Deney grubuna beş hafta boyunca ulam temelli sözcük öğretimi yapılırken; kontrol grubuna takip edilen ders kitabındaki etkinlikler yoluyla sözcük öğretimi yapılmıştır. Beş haftanın sonucunda hem deney hem de kontrol grubuna son test uygulanmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel olarak analiz edilmiştir.

Çalışma grubu

Çalışma grubunu İstanbul’daki bir Türkçe öğretim merkezinde öğrenim gören 39 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubunda 18, kontrol grubunda 21 öğrenci bulunmaktadır. Gruplar uygun örneklem yöntemi ile gelişigüzel belirlenmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 18-25 yaş arasındadır. Katılımcıların ülke, sayı ve cinsiyetine dair bilgiler Tablo 1 ‘de yer almaktadır.

Tablo 1. Deney Grubu Ülke Bilgileri, Öğrenci Sayısı ve Cinsiyet Dağılımı

Deney Grubu		Kontrol Grubu	
<i>Cinsiyet</i>		<i>Cinsiyet</i>	
10 Erkek 8 Kız		14 Erkek 7 Kız	
<i>Ülke</i>	<i>Sayı</i>	<i>Ülke</i>	<i>Sayı</i>
Afganistan	2	Bangladeş	2
Zimbabve	1	Sudan	1
Tunus	1	Sierra Leone	1
Cezayir	1	Yemen	2
Zambiya	1	Afganistan	2
Filistin	3	Pakistan	3
Karadağ	1	Etiyopya	2
Suriye	2	Ürdün	1
Endonezya	1	Tunus	2
Yemen	1	Karadağ	1
Irak	1	Gürcistan	1

Verilerin Toplanması ve Analizi

Ulam temelli sözcük öğretimi uygulaması için İstanbul Yabancılar için Türkçe Ders Kitabında (A1) yer alan Çevremiz ve Biz ünitesinin isimler ve fillerden oluşan hedef kelime listesi esas alınmıştır (Şekil 1):

Akıllı	çevre	iskele	manzara	rapor	tarihî	Ağrımak	Kaşınmak
akraba	çiftçi	karşı	marka	reçete	ten	Anlaşmak	Katılmak
alan	dış	kibar	Mercimek çorbası	renk	terzi	Bayılmak	Kızılmak
alt	emekli	köprü	meydan	sağ	üst	Beğenmek	Sallanmak
arka	enişte	köşe	nehir	salıncak	vücut	Danışmak	Tanımak
aşağı	göl	kulak	orta	sol	yaramaz	Değiştirmek	Tansiyon ölçtürmek
boyun	Grip	kuzen	ön	sözlük	Yenge	Görüşmek	Tartılmak
cadde	Güler yüzü	kütüphane	parmak	şeker	yukarı	Hissetmek	Tedavi olmak
cesur	Halsiz	lezzetli	pathcan	şikayet		İlgilenmek	öksürmek
çene	iç	mahalle	plan	tahmin			

Şekil 1. Hedef kelime listesi

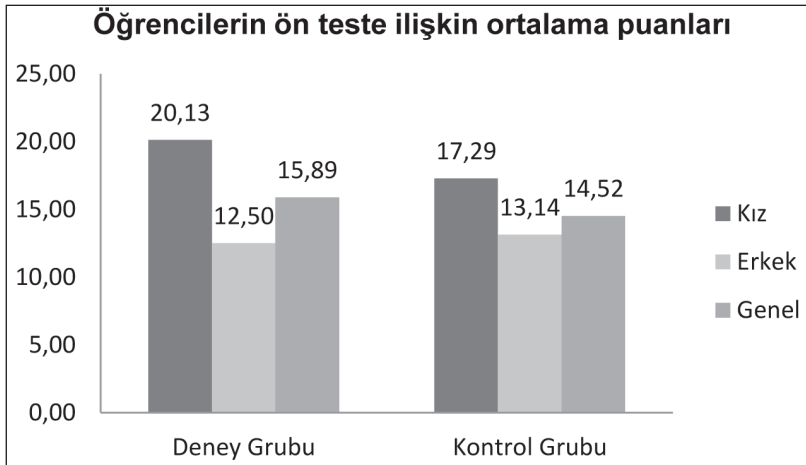
Hedef listede mevcut olan kelimeler araştırmalarca aralarındaki anlamsal ve kavramsal ilişkiler gözetilerek yedi ulama ayrılmıştır. Birebir uygun ulama denk düşmeyen sözcükler asgari münasebet kurulabilecek kelimeler kümesine dâhil edilmiş ve söz konusu sözcüklerin öğretimi ilgili ulam dâhilinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılarca oluşturulan ulamlar Şekil 2’de görülmektedir.

Sağlık	Akrabalık	Meslekler	Yer Adları	Yön	Yemek	Özellikler
ağnmak	akraba	çiftçi	alan	alt	kızarmak	akıllı
bayılmak	enişte	emekli	beğenmek	anlaşmak	lezzetli	cesur
boyun	görüştük	katılmak	cadde	arka	marka	güler yüzlü
çene	ilgilenmek	sözlük	çevre	aşağı	Mercimek çorbası	kibar
danışmak	kuzen	tahmin etmek	göl	dış	patlıcan	tanımak
grip	yenge	terzi	iskele	iç		tarihi
halsiz			köprü	karşı		yaramaz
hissetmek			köşe	orta		
kaşınmak			kütüphane	ön		
kulak			mahalle	sağ		
öksürmek			manzara	sol		
parmak			meydan	üst		
plan			nehir	yukarı		
rapor			salıncak			
reçete			sallanmak			
renk						
şeker						
şikayet						
tansiyon ölçtürmek						
tartılmak						
tedavi olmak						
ten						
vücut						

Şekil 2. Tasnifli ulamlar

Bulgular ve Yorum

Ulam temelli sözcük öğretimi yöntemini deney grubu öğrencilerine uygulamadan önce, araştırmaya katılan öğrencilerin gruplar arası (deney-kontrol) ve grup içi (kız-erkek) Türkçe sözcük bilgisi denliklerinin olup olmadığı bir ön test ile sınanmıştır (Şekil 3, Tablo 2 ve Tablo 3).

Şekil 3. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin genel ve cinsiyete göre ön test ortalama puanları

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma öncesi Türkçe sözcük bilgi düzeylerini karşılaştırarak denk gruplar olup olmadıklarını incelemek üzere gruplar arası karşılaştırma için bağımsız gruplar t-testi ve cinsiyete göre grup içi farklılaşmalar olup olmadığını incelemek üzere ise non-parametrik Mann-Whitney testi uygulanmıştır.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi (N=39)

Test	Grup	Betimsel İstatistikler			T-test		
		n	\bar{X}	ss	t	sd	p
Ön test	Deney grubu	18	15,89	9,27	0,55	37	0,585
	Kontrol grubu	21	14,52	6,10			

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 2’den de görüleceği üzere deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin ön test puanları arasında anlamlı bir fark yoktur [$t_{(37)}=0,55$ ve $p > .05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, öğrencilerin ön test ortalama puanlarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Deney G.}}=15,89$ ve $\bar{X}_{\text{Kontrol G.}}=14,52$). Sonuç itibarıyla, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin araştırma için Türkçe sözcük bilgisi açısından denk gruplar oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyete Bağlı Olarak Ön Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann-Whitney Testi (N=39)

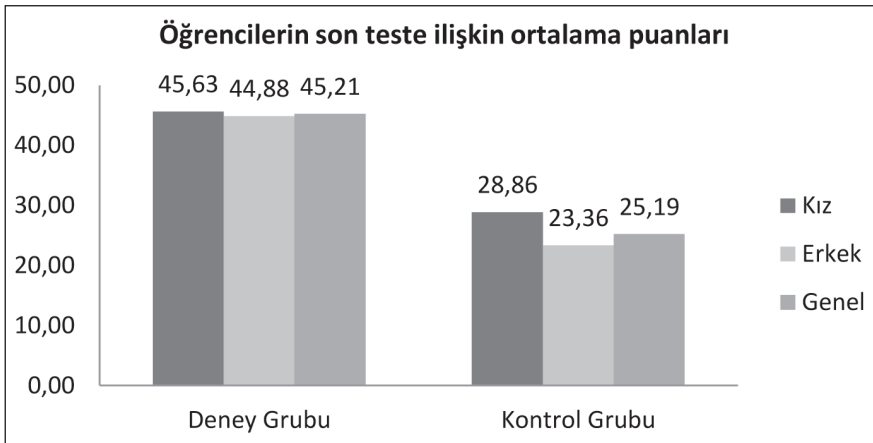
Grup	Cinsiyet	Betimsel İstatistikler			Mann-Whitney	
		n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Z	p
Deney Grubu	Kız	8	11,75	94,00	1,601	0,109
	Erkek	10	7,70	77,00		
Kontrol Grubu	Kız	7	13,50	94,50	1,309	0,190
	Erkek	14	9,75	136,50		

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin çalışma öncesi Türkçe bilgi düzeylerinin cinsiyete bağlı olarak (grup içi) denkliklerini incelemek üzere ön test puanlarının karşılaştırılması için Mann-Whitney testi yapılmış ve sonuçları yukarıda, Tablo 3’te özetlenmiştir. Buna göre, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyete bağlı

olarak hesaplanan ön test puanları arasında anlamlı fark yoktur ($p>.05$). Her iki grupta da kız öğrencilerin sıra ortalaması puanları erkeklerden yüksek görülmele birlikte bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır [(Deney Grubu: Sıra Ortalaması_{Kız}=11,75 ve Sıra Ortalaması_{Erkek}=7,70) ve (Kontrol Grubu: Sıra Ortalaması_{Kız}=13,50 ve Sıra Ortalaması_{Erkek}=9,75)]. Sonuç olarak, öğrencilerin cinsiyete göre (grup içi) Türkçe bilgi düzeylerinin de denk olduğu görülmektedir.

Deney grubuna ulam temelli sözcük öğretimi yapıldıktan ve kontrol grubuna takip edilen ders kitabındaki etkinlikler yoluyla sözcük öğretimi yapıldıktan beş hafta sonra hem deney hem de kontrol grubuna 50 sorudan oluşan bir test uygulanarak (son test) ulam temelli sözcük öğretiminin etkililiği incelenmiştir (Şekil 3, Tablo 4 ve Tablo 5).

Şekil 4. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin genel ve cinsiyete göre son test ortalama puanları

Araştırmaya katılan öğrencilere ulam temelli sözcük öğretimi ve kontrol grubuna takip edilen ders kitabındaki etkinlikler yoluyla sözcük öğretimi yapıldıktan sonra bu gruplarının Türkçe sözcük bilgi düzeylerini karşılaştırmak üzere bir bağımsız gruplar t-testi ve cinsiyete göre grup içi anlamlı farklılaşmalar olup olmadığını incelemek üzere ise non-parametrik Mann-Whitney testi uygulanmıştır (Tablo 4 ve Tablo 5).

Tablo 4. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Gruplar T-Testi (N=39)

Test	Grup	Betimsel İstatistikler			t-test		
		n	\bar{X}	ss	t	sd	p
Son test	Deney grubu	18	45,21	25,23	3,14	37	0,003*
	Kontrol grubu	21	25,19	13,71			

*Fark $p < .05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4'ten de görüleceği üzere deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin son test puanları arasında anlamlı bir fark olup bu fark deney grubu öğrencileri lehinedir [$t_{(37)}=3,14$ ve $p < .05$]. Ortalama puanlar incelendiğinde, deney grubunda yer alan öğrencilerin son test ortalama puanlarının kontrol grubundaki öğrencilerin puanlarından oldukça yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{X}_{\text{Deney G.}}=45,21$ ve $\bar{X}_{\text{Kontrol G.}}=25,19$). Bu sonuç, ulam temelli sözcük öğretimi yönteminin klasik sözcük öğretim yöntemlerine göre daha etkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Cinsiyete Bağlı Olarak Son Test Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Mann-Whitney Testi (N=39)

Grup	Cinsiyet	Betimsel İstatistikler			Mann-Whitney	
		n	Sıra Ortalaması	Sıralar Toplamı	Z	p
Deney Grubu	Kız	8	9,63	77,00	0,089	0,929
	Erkek	10	9,40	94,00		
Kontrol Grubu	Kız	7	13,57	95,00	1,345	0,179
	Erkek	14	9,71	136,00		

Deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin çalışma sonrası Türkçe bilgi düzeylerini cinsiyete bağlı olarak (grup içi) karşılaştırmak üzere son test puanlarının karşılaştırılması için Mann-Whitney testi yapılmış ve sonuçları yukarıda, Tablo 5'te özetlenmiştir. Buna göre, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin cinsiyete bağlı olarak hesaplanan son test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur ($p > .05$).

Deney ve kontrol grubunda bulunan kız ve erkek öğrencilerin uygulanan sözcük öğretim yöntemi ile sağladıkları gelişme arasında anlamlı fark yoktur. Bu aynı zamanda ulam temelli sözcük öğretiminin hem kızlar hem de erkekler üzerinde (cinsiyete bağlı olmaksızın) etkili olduğunu göstermektedir.

Sonuç ve Tartışma

Yabancı bir dilin öğrenilmesi, söz konusu dil vasıtasıyla vücut bulan yaşam pratiklerinin, kültürel kodların özümsemesini gerektirmektedir. Bu bağlamda dil öğretimi beraberrinde kültür aktarımını da getirir. Kültüre nüfuz etmek, dili var kılan kelime kadrosunun kazanılmasıyla mümkündür. Bu sebeple Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kelime öğretiminin önemi yadsınamaz. Günlük yaşamın temel ihtiyaçlarından entelektüel sermaye gerektiren kültürel faaliyetlere kadar geniş bir çerçevede öğrencilerin Türkçeyi duyuş ve düşünüş planında etkin kılması zihinsel sözlüklerindeki zenginleşmeyle doğru orantılıdır. Büyükkiz ve Hasırcı (2013) yabancılara sözcük öğretiminde temel, orta ve ileri seviye yönelik söz varlığı çalışmalarının eksikliğine dikkat çekerken, Melanlıoğlu vd. (2012) yabancılara Türkçe öğretiminde temel dil becerilerinin yanında kelime ve deyimlerin öğretiminde karikatürlerin, İşcan (2011), Gülseven (2014), Yılmaz ve Diril (2015) filmlerin, Akkaya (2013) fıkraların, Doğan (2014) market broşürlerinin kullanılabilceğı önerisinde bulunmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde ulam temelli sözcük öğretiminin başarıya etkisini sımayan bu araştırmada İstanbul'daki bir Türkçe Öğretim Merkezinde A1 düzeyinde öğrenim gören iki şubeye araştırmacılar tarafından geliştirilen başarı testi uygulanmış, başarı testinin sonuçlarına göre her iki şubenin de sözcük bilgisi bağlamında birbirine denk olduğu görülmüştür. Şubelerden biri rastgele deney diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Beş hafta boyunca ulam temelli sözcük öğretimi yapılan deney grubunun son test sonuçları ders kitabındaki etkinlikler çerçevesinde sözcük öğretimi yapılan kontrol grubuna nazaran istatistiksel olarak yüksek çıkmıştır. Araştırmanın sonuçları A1 düzeyinde yabancılara sözcük öğretiminde ulam temelli yöntemin kullanışlı olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle araştırma Nation (2000); Finkbeiner ve Nicol (2003); Apaydın (2007), Erten ve Tekin (2008); Özlü (2009); Mirjalili, Jabbari ve Reazai (2012), Demirel (2013) gibi araştırmacıların çalışmalarında elde ettikleri sonuçlar ile bir ulam altında verilen kelime gruplarının öğrencilerin kelime öğreniminde etkili olduğu noktasında örtüşmektedir.

Çalışmada elde edilen sonuçlara dayanarak yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde ulam temelli kelime öğretiminin kullanılan kelime öğretim yöntemleri arasında yer alması gerektiğı düşünülmektedir. Bu noktada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görev olan öğretmenlerin ulam temelli kelime öğretim tekniğı bağlamında farkındalıklarının artırılması ve bu teknikle ders materyali hazırlama becerilerinin kazandırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan kitaplarda ulam temelli bir yaklaşımın sergilenmesi ve öğrencilere kazandırılması düşünülen kelimelerin bu teknikle sunulmasının da kelime öğretimini daha etkili bir noktaya taşıyacağı öngörülmektedir.

Bu çalışma sınırlı bir katılımcı grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple benzer çalışmaların daha fazla katılımcı ile yapılmasının, ulam-temelli kelime öğretiminin yabancılara Türkçe öğretimi bağlamında etkililiğini pekiştireceğı varsayılmaktadır. Ayrıca çalışma, A1 düzeyi ile sınırlıdır. Orta ve ileri düzeylerde de benzer çalışmaların yapılması, düzeylere göre ulam temelli kelime öğretiminin etkililiğın farklılaşp farklılaşmadığını

göstermesi bakımından önemlidir. Bunun yanı sıra, çalışmada ulam temelli kelime öğretimi yaklaşımı için, tek bir yayınevinin A1 seviyesine yönelik kitabından yalnızca bir ünitesi göz önünde bulundurulmuştur. Aynı yayınevinin diğer düzeyleri ve farklı yayınevlerinin kitapları üzerinde ulam temelli kelime öğretimi kapsamında ampirik çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akkaya, A. (2013). Yabancılara Türkçe öğretimi kapsamında Fıkralar: Nasreddin hoca fıkraları. *Milli Folklor*, 25(100), 171-181.
- Atay, M. S. (2007). *İngilizce dersinde oyunlarla kelime öğretiminin okuduğunu anlamaya etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan, M., Adem, E. (2010). Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların etkin kullanımı. *Dil Dergisi*, 147, 63-86. http://dx.doi.org/10.1501/Dilder_0000000126.
- Arslan, M., Gürdal, A. (2012). Yabancılara görsel ve işitsel araçlarla Türkçe kelime öğretim yöntemi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 255-270.
- Apaydın, D. (2007). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir yöntem Denemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bilkan, N. (2006). Türkçe öğretiminde çoklu zekâ uygulamaları, İzmir: Dilset ve Zambak Yayınları.
- Bircan, P. (2010). *Lexical approach in teaching vocabulary to young language learners*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bozdoğan, M. (2013). *The role of using vocational texts in vocabulary teaching*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bozdoğan, S. C. (2013). *Teaching vocabulary in cultural context to efl students through multimedia*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyükikiz, K. K., Hasırcı, O. S. (2013). Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde sözcük öğretimi üzerine bir değerlendirme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 145-155.
- Çeçen, M. A. (2002). *İlköğretim öğrencilerinde kelime hazinesinin geliştirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya: İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Demircioğlu, Ş. (2008). *Teaching english vocabulary to young learners via drama*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Demirel, M. V. (2013). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlere kelime öğretiminde farklı kelime gruplarının kullanımının etkisi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(4) , 286-299.
- Dervişoğulları, N. (2008). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretilen sınıflarda oyunlarla sözcük öğretimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Dinçer, E. (2014). *The effects of media and technology- enhanced vocabulary teaching in a foreign language classroom*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Muğla: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.
- Doğan A. F. (2009). *Use of video in teaching vocabulary to intermediate students*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğan, Y. (2014). Yabancılara Türkçe kelime öğretiminde market broşürlerinden yararlanma. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 10(1), 89-98
- Duisem B. (2014). *The use of english songs on youtube to teach vocabulary to young learners*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ergül, Y. (2014). *The effectiveness of using corpus-based materials in vocabulary teaching*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Erten, I. H., Tekin, M. (2008). Effects on vocabulary acquisition of presenting new words in semantic sets versus semantically unrelated sets. *System*, 36(3), 407-422. <http://dx.doi.org/10.1016/j.system.2008.02.005>
- Finkbeiner, M., Nicol, J. (2003). Semantic category effects in second language word learning. *Applied Psycholinguistics*, 24, 369-383. <http://dx.doi.org/10.1017/S0142716403000195>
- Gedikoğlu, G. (2009). *Using authentic newspaper texts in teaching intermediate vocabulary*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güçlü Kale, N. (2010). *Using authentic video in teaching vocabulary in turkish secondary level Efl classrooms*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülcü, İ. (2015). *Yabancı dil olarak mobil destekli Türkçe öğretimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale: Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güleç, E. (2012). *Using story telling supported by nlp techniques in the teaching of vocabulary to young learners*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Gülseven, Ü. (2014). Yabancılara Türkçe öğretiminde filmlerin önemi ve kullanımı. *3rd International Conference On Language And Literature "Turkish in Europa"*. Tirana/Albania, *Proceedings Book*, 404.
- Gülsoy, H (2013). *Teaching vocabulary to sixth graders through games*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin: Çaç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülten, D. (2012). *Evaluating the efficiency of nlp applications for the teaching of English vocabulary of young learners: adapting songs*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Başkent Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güneş, F. (2013). Dil bilgisi öğretiminde yeni yaklaşımlar. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi* 2(7), 71-92.
- Güney, N., Aytan, T. (2014). Aktif kelime hazinesini geliştirmeye yönelik bir etkinlik önerisi: Tabu. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(5), 617-628. <http://dx.doi.org/10.16992/asos.326>.
- Gürsoy, A., Arslan, M. (2011). Eğitsel oyunlar ve etkinliklerle yabancılara Türkçe öğretim yöntemi. *1st International Conference on Foreign Language Teaching and Applied Linguistic*. S. 5-7, p.177-185.
- Harmankaya, R. (2009). *Halk hikâyelerini kelime öğretimi için kullanmak*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Hiebert, E. H., Kamil, M. L. (2005). *Teaching and learning vocabulary: Bringing research to practice*. Mahwah, N. J: L. Erlbaum Associates.
- Hazar, E. (2007). *İngilizce derslerinde resimlerle kelime öğretiminin başarıya etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İlgar, M. (2013). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde e-öğrenim yoluyla kelime öğretimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- İnal, H. (2010). *Story-based vocabulary teaching to advanced learners*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İşcan, A. (2011). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde filmlerin yeri ve önemi. *Electronic Turkish Studies*, 6(3), 939-948.
- Kara, M. (2010). Oyunlarla yabancılara Türkçe öğretimi. *TÜBAR-XXVII*, 407-421.
- Karakoç, E. (2012). Using nursery rhymes in teaching vocabulary to young Efl learners. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer terimleri sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Maden, S., Dincel, Ö.(2015). İnfomal öğrenme yaklaşımının yabancı dil olarak Türkçe sözcük öğretimine etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, 206,30-51.
- Melanlıoğlu, D., Tayşi, E. K., Özdemir, B. (2012). Yabancılara Türkçe öğretiminde karikatür kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 241-256.

- Mirjalili, F., Jabbari, A. A., & Rezai, M. J. (2012). The effects of semantic and thematic clustering of words on Iranians vocabulary learning. *American International Journal of Contemporary Research*, 2, (214-221).
- Nation, P. (2000). Learning vocabulary in lexical sets: Dangers and guidelines. *TESOL Journal*, 9 (2), 6-10.
- Özbay, M., Melanlıoğlu, D.(2008). Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 5(1), 30-45
- Özdoğru, G. (2008). *Teaching vocabulary through using audio jokes to pre-intermediate level preparatory class students at Selcuk University*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özlu, H. G. (2009). *Shall we teach vocabulary in lexical sets, thematically related set sor unrelated sets?* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Saussure, F. (2001). *Genel dilbilim dersleri*. İstanbul: Multilingual Yay.
- Schmitt, N. (2000). *Vocabulary in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Şenergüç, G. (2007). *How games work on adults in teaching vocabulary*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şentürk, L., Şentürk, N. (2012). Effect of cooperative learning to teach vocabulary in turkish as a second language course. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 1(2), 363-380.
- Thornbury, S. (2002). *How to teach vocabulary*. Harlow: Longman, Pearson Education.
- Tokaç, A. (2005). *A comparison of computer-assisted vocabulary instruction and teacher-led vocabulary instruction*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Bilkent Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uçgun, D. (2006). Yabancılara Türkçe öğretiminde sözcük dağarcığını geliştirme teknikleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 20(20), 217-228.
- Yalçın, T. A. (2009). *Teaching vocabulary through anecdotes*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yıldız, A. (2012). *Teaching vocabulary to young efl learners through semantic-mapping technique*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun: Ondokuz mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yıldız, M. (2008). *A comparative study into the effect of using short story in Efl classes on vocabulary instruction*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, F., & Diril, A. (2015). Filmlerle yabancılara Türkçe öğretimi: Beyaz melek film örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 223-240. <http://dx.doi.org/10.16992/asos.513>
- Yopp, H. K., Yopp, R. H., Bishop, A. (2009). *Vocabulary instruction for academic success*. Huntington Beach, CA: Shell Education.

Ek: Başarı Testi

Adı:

Soyadı:

Cinsiyeti:

Memleketi:

Ana Dili:

SORULAR

A. Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutudaki uygun kelimelerle tamamlayınız. (1-29. SORULAR)

tahmin	emekli	rapor	cesur	beğendi
renk	iç	şikâyet	çok	üst
alt	cadde	salıncak	köşe	reçete
parmak	kulak	aşağı	arka	hâlsiz
çevre	alan	orta	şeker	akraba
mahalle	yukarı	sol	yaramaz	köprü
grip	plan	meydan	terzi	iskele
kütüphane	manzara	göl	sağ	nehir
vücut	ten	ön	akıllı	marka
tarihî	lezzetli	dış	güler yüzlü	mercimek çorbası
patlıcan				

- 1) Mehmet yakınlarına çok düşkündür, _____ ziyaretlerini hiç aksatmaz.
- 2) Bu _____ da sigara içmek yasaktır.
- 3) _____ katta oturanlar _____ kattakilerin gürültüsünden çok _____ ediyor.
- 4) Kedi _____ kapıdan _____ ye fırladı.
- 5) _____ tükürsen sakal, _____ tükürsen bıyık.
- 6) _____ olduğu için _____ görünüyor.
- 7) Karşıdan karşıya geçerken önce _____ a sonra _____ a bakıyor.
- 8) Lütfen _____ mizi temiz turalım.
- 9) Belediye başkanı, _____ olmadan önce _____ ün üstüne bir _____ yaptırmak istiyordu.
- 10) _____ ye yanaşan gemilerin yabancı uyruklu olduğu _____ ediliyor.
- 11) Turistler _____ mekânda içtikleri _____ nı çok _____
- 12) Öğretmen, _____ de hazırlaması gereken _____ un _____ ını yapıyordu.
- 13) Uçakların bir kısmı _____ , diğer kısmı _____ hatlara iniş yaptı.
- 14) İlacı almak için yeşil _____ li _____ yi eczacıya gösterdi.

- 15) Mehmet, söz almak için _____ kaldırdı.
16) Dikdörtgenin dört _____si vardır.
17) Göz, görme organıdır, _____ işitme organıdır.
18) Muhtar _____nin sorunlarını çözmeye çalışıyor.
19) Çocuk bir yandan _____ta sallanıyor, öte yandan şehrin _____sından geçen _____in _____sına bakıyordu.
20) Karnıyarık _____dan yapılan bir yemektir.
21) Çayı _____siz içtiğini bilmiyordum.
22) _____çocuğun _____u yara bere içindeydi.
23) Nike, bir dünya _____sıdır.
24) Şehirlerin _____ları genellikle kalabalıktır.
25) Mustafa Amca bir _____dir, çok güzel elbiseler diker.
26) Şoför, arabanın _____ünde oturur.
27) Rusya'da beyaz _____li insanlar yaşar.
28) Mert çok _____dır, derslerinin hepsi pekiyidir ;üstelik _____dür, cana yakındır.
29) Robin Hood ve William Wallace _____kahramanlardır.

B.Aşağıdaki boşluklara seçeneklerden uygun olanını işaretleyiniz. (30-50)

30. Ciğerlerini üşütmüş, bu yüzden çok _____
a) unutuyor b) üzülüyor c) öksürüyor d) ağrıyor e) çalışıyor
31. Müşteri ile satıcı fiyat konusunda _____, yarın işlemler için notere gidecekler.
a) anlaşılabilir b) tartışılabilir c) anlaşılabilir d) dövüştürülebilir e) eğlencelidir
32. Hasta _____, ayılmak için yüzüne su serptiler.
a) saçıldı b) asıldı c) darıldı d) bayıldı e) üşüdü
33. Konuyu bilmiyorsan, bir bilene _____
a) aşırmalısın b) öpmelisin c) avutmalısın d) danışmalısın e) uyumalısın
34. Başım dönüyor, sanırım _____
a) dişimi çektirmeliyim b) boyumu ölçmeliyim d) tartılmalıyım e) tansiyonumu ölçtürmeliyim
35. Çocuğu sivrisinekler uyutmadı bu gece, her tarafı _____
a) kaşınıyor b) taşınıyor c) ısınıyor d) kazınıyor e) aşınıyor
36. Hastalığı çok ağırlaştı, _____ için yurt dışına gidecek.

- a) para kazanmak b) mutlu olmak c) tedavi olmak d) doktor olmak e) tıp okumak
37. Bizimle çok _____ , çok teşekkür ederiz.
a) tartıştın b) eleştirdin c) alay ettin d) vakit ayırmadın e) ilgilendin
38. Mallar bu kantarda _____
a) tartılıyor b) öğütülüyor c) eritiliyor d) unutuluyor e) satılıyor.
39. Fatma, haftaya patronuyla zam konusunu _____
a) güreşecek b) değiştirecek c) görüşecek d) bölüşecek d) anlayacak
40. Emel aldığı ayakkabıyı beğenmedi, yarın onu _____
a) geliştirecek b) değiştirecek c) iliştiirecek d) çektirecek e) gezdirecek
41. Yıllar geçse de üstünden çocukluk arkadaşını görür görmez _____
a) sınıadı b) aradı c) tanıdı d) yaradı e) kınadı
42. İlacı içince kendini daha iyi _____
a) şükretti b) affetti c) emretti d) incitti e) hissetti.
43. Sınıfa yeni bir öğrenci gelince öğretmenimiz “Arkadaşımız Osman, aramıza yeni ____
_____” dedi.
a) atıldı b) katıldı c) satıldı d) gücendi e) yayıldı
44. Nezle olduğu için burnu _____
a) bozarmış b) morarmış c) ağarmış d) yaşarmış e) kızarmış.
45. Yaz günleri bahçedeki hamakta _____ ne de güzeldir.
a) arınmak b) saçılmak c) sallanmak d) yüzmek e) geçinmek
46. Başı çok _____ , ilaç almak için eczaneye gitti.
a) uyuyordu b) ağrıyordu c) anıyordu d) sarıyordu e) seriyordu
47. Hasan, Hüseyin’in dayısıdır. Elif Hasan’ın kızıdır. Buna göre Elif Hüseyin’in _____idir.
a) kardeş b) yeğen c) kayınpeder d) torun e) kuzen
48. Mustafa, Derya ile evlidir. Mevlüt, Mustafa’nın kardeşidir. Buna göre Derya, Mevlüt’ün _____dir.
a) eltisi b) yengesi c) kayınbiraderi d) eniştesi e) görümcesi
49. Ali’nin ablası, Mehmet ile evlidir. Buna göre Mehmet, Ali’nin _____dir.
a) yengesi b) kardeşi c) eniştesi d) eltisi d) kayını d) abisi e) teyzesi
50. Geçimini toprağı ekerek sağlayan kimseye ne denir?
a) terzi b) aşçı c) emlakçı d) çiftçi e) berber